

İZMİT BELEDİYESİ PERSONELİNİN TİYATRO İZLEME TALEBİNE ETKİ EDEN DEMOGRAFİK FAKTÖRLERİN BELİRLENMESİ

Determination Of Demographic Factors Affecting The Theater's Monitoring Request For İzmit Municipality Personnel

Submit Date: 2020-02-17 16:52:56

Accepted Date: 2020-02-20 17:01:45

To Reference: ÖZtahtalı, İbrahim İmran , TELCİ DERELİ, Şebnem (2020), Determination Of Demographic Factors Affecting The Theater's Monitoring Request For İzmit Municipality Personnel. International Journal of Humanities and Research, February, Year 4, Issue:4, Volume:3, Pages:77-83

İbrahim İ. ÖZTAHTALI¹ , Şebnem TELCİ DERELİ²

Özet

Toplumsal hayatın önemli bir bölümünü oluşturan sanatsal faaliyetler arasında tiyatro, organizasyonel olarak belki de en eski geçmişe sahip olanıdır. Daha çok sosyal hayatın içinden yine sosyal ve bireysel kesitleri ve hayatın kendisini gözler önüne seren tiyatro, yüzyıllar boyunca insanın kendisine ayna tuttuğu ve kendisini görmeye ve göstermeye çalıştığı bir gelişim sergilemiştir. En ilkel biçimlerinden günümüze kadar bu anlayış değişmemiştir. Tiyatro toplumun her katmanına hitap edebilen bir yapıdayken günümüze yaklaştıkça kent yaşamındaki hayat şartları ve ekonomik zorluklar nedeniyle seyircisi azalan bir konuma gelmiştir. Televizyon, sinema ve dijital eğlence kanallarının çoğalması da bu sonucu etkileyen faktörler arasındadır. Dikkat çekilmesi gereken bir başka önemli nokta da tiyatro faaliyet ve katılımında zaman-para ilişkisidir. Kentli yaşamın zamanı etkin ve planlı kullanma alışkanlığının olmasının yanına ekonomik güçlükler de eklenince günümüzde tiyatrodan uzaklaşma devam etmektedir. Eski bir metinde geçen “Seviş, gevişten gelir.” atasözü, sanata ve sanatsal faaliyete katılımdaki azalışı daha açık ifade etmektedir. Sanatsal faaliyetlere iştiraki arttırmanın ilk koşulu insanların öncelikle temel ihtiyaçlarını rahatlıkla tedarik ediyor olmalarıdır. Günümüzde tiyatro izleme talep ve katılımının bireyler arasındaki değişkenler doğrultusunda ve çeşitli imkân ve olanaklar karşısında farklılık gösterdiği ortadadır. Bilet fiyatlarındaki değişkenler salonların yetersizliği, uzaklığı, ulaşımın zorluğu, katılım istatistiklerinden seyirci sayılarına kadar neredeyse her anlamda farklılık göstermektedir. Daha önce tiyatro ve gösteri sanatları ekonomisi ve talep tahminleri konusunda araştırmacılar tarafından çalışmalar yapılmıştır. Halkın sanatsal faaliyetlere katılım oranları, sanat eğitimi, fiyat, sosyal ve ekonomik değişkenlerin tiyatro, klasik müzik, dans, opera ve bale gibi gösteri sanatlarına olan talebi ne derece etkilediği araştırılmıştır. Bu çalışmaların önemli bir bölümünde belirlenmek istenen sanatsal faali-

yetin içinde bulunduğu etkinliklerden, kişilerin talepleri araştırılarak katılım sıklığının ne derece ve hangi sanatsal faaliyete olduğu belirlenmek istenmiştir. Bu sanatsal faaliyetlerde ki katılım düzeyinin fiyat, sosyal ve ekonomik anlamda ne derece etkili olduğu saptanmıştır. Konuyla ilgili tespitlerin daha gerçekçi olabilmesi için performans sanatlarındaki talep seviyelerinin katılım ve sanat formları arasında nasıl farklılaştığını anlamak için aynı zamanda katılımı ilgili sosyo-demografik ve diğer karakteristik özelliklerin de bilinmesi gerekmektedir. Literatürde eğitimin sanat katılımını etkileyen en önemli belirleyici olduğu görülmektedir. Bu çalışmada belirlenmek istenen birçok sanatsal faaliyetin içinde bulunduğu etkinliklerden, kişilerin talepleri araştırılarak katılım sıklığının ne derece ve hangi sanatsal faaliyete olduğu belirlenmek istenmiştir. Bu araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nicel araştırma, olay ve olguları sayısal olarak ifade edilebilir, gözlenebilir ve ölçülebilir kılan bir bilimsel araştırma yöntemidir. Çalışma İzmit Belediyesi personelinin tiyatro izleme talebine etki eden demografik faktörlerin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma ile ilgili yerli ve yabancı kaynak taraması yapılarak konu ile ilgili ulaşılabilen kaynaklar çalışmada kullanılmıştır. 257 katılımcı ile gerçekleştirilen bu çalışma nicel araştırma yöntemlerinden tarama modelinde 22 sorudan oluşan anket formu ile yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre cinsiyet dağılımına bakıldığında 133 Erkek, 124 kadın katılımcı bulunmaktadır. Katılımcılar 35-40 yaş arasında yoğunlaşmıştır. Çalışmaya katılan katılımcıların büyük çoğunluğu tiyatroya en az bir defa gitmiştir. Demografik değişkenlerin tiyatro izleme alışkanlıklarında önemli bir etkiye sahip olmadığı, katılımcıların tiyatroya gitmeme nedenlerine ilişkin dağılımlarında zaman yetersizliği ve tiyatro etkinliklerine ilişkin bilgilendirmenin eksik olmasından dolayı istedikleri kültürel faaliyetlere ilişkin dağılı-

¹ Dr. Öğr. Üyesi İbrahim İ. ÖZTAHTALI Bursa Uludağ Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi BURSA, e-posta; ibrahimoztahtali@gmail.com

² Öğrt. Gör. Şebnem TELCİ DERELİ Kocaeli Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi KOCAELİ, e-posta; sebnemtelci@gmail.com

ma göre en çok katılmak istenen etkinliklerinin yetersiz olduğu katılımcılar tarafından dile getirilmiştir. Değişkenlerin tespit edilmesine yönelik bir çalışmadır. Bu amaçla ilişki ve kurumların etkinliklere ilişkin bilgilendirmelerini daha etkin kılacak araçlar kullanmaları önerilebilir.

Anahtar Kelime: Tiyatro izleme alışkanlığı, Tiyatro talebi, Kültürel faaliyet.

Abstract

Among the artistic activities that make up an indispensable part of our social life, the theatre is perhaps the oldest one in terms of organisation. The theatre, which reveals the social and individual perspectives of social life and the life itself, has evolved over the centuries, in which the people have mirrored themselves and tried to see and show themselves. This understanding has not changed from its most primitive forms to the present day. While the theatre is in a structure that can appeal to every layer of the society, its audience has come to a declining status due to the living circumstances and economic struggles in city life. The proliferation of television, cinema and digital entertainment channels is also among the factors affecting this result. Another critical point to note is the time-money relationship in theatre activity and participation. In addition to the fact that urban life has the habit of using time more effectively and in a planned manner, economic difficulties are added, and today, moving away from the theatre still continues. An ancient proverb in an old quote states that "Love comes from rumination.", and this proverb expresses the decrease in participation in art and artistic activity more clearly. The first condition to increase participation in artistic activities is that people should be able to supply their basic requirements easily. Today, it is evident that demand for being a theatre audience and participation in theatrical acts differs in line with the variables among individuals and depending on the various possibilities and opportunities. Variables in ticket prices differ in almost every sense, from the inadequacy, distance, difficulty of transportation, participation statistics to the number of spectators. Previously, studies have been carried out by researchers on the economy of theatre and performing arts and also on-demand predictions. It has been investigated to what extent people's participation in artistic activities, art education, price, social and economic variables affect the demand for performing arts such as theatre, classical music, dance, opera and ballet. In a significant part of these studies, it is aimed to determine the frequency of participation and preference of artistic activity by taking the demands of individuals into consideration. It has been determined how effective the level of participation in these artistic activities is in terms

of price, social and economic levels. In order to make the determinations related to the issue more realistic, the socio-demographic and other characteristics related to participation should also be identified to understand how the demand levels in performance arts differ between participation and art forms. It has been detected in the relevant literature that education is the leading determinant affecting art participation. In the current study, it was aimed to determine the frequency of participation to the artistic activities and to which artistic activity the preference of the individuals incline among many artistic activities. In this research, the quantitative research method was utilised. Quantitative research is a scientific research method that makes events and facts numerically expressed, observable and measurable. The study was carried out to determine the demographic factors affecting the demand for the theatre of the personnel of İzmit Municipality. Local and foreign sources were scanned for the research, and the resources available on the subject were used in the study. This study, which was carried out with 257 participants, was carried out with a questionnaire consisting of 22 questions in the screening model, one of the quantitative research methods. According to the research results, as for gender distribution, there are 133 male and 124 female participants. The participants were mostly between the ages of 35-40. The vast majority of the participants in the study went to the theatre at least once. It was stated by the participants that demographic variables did not have a significant effect on theatre watching habits, and the lack of time from the part of the participants and the lack of information about the theatre activities are among the reasons for not going to theatre and, according to the distribution of the cultural activities, the insufficiency of the number of desired activities are stated as underlying reasons. The current research is a study for determining the variables. For this purpose, it may be recommended for the relations and institutions to use tools to make the announcement of the activities more effectively.

Keywords: The Habit of Watching Theate, Demand for Theatre, Cultural Activity.

GİRİŞ

Bugün üzerinde yaşadığımız, yüzyıllar boyunca çeşitli medeniyetleri üzerinde barındırmış ve kaynaştırmış topraklar bütünü olarak Anadolu insanı, hayatı boyunca edindiği bilgileri sürdürebilmek, genişletebilmek ve derinleştirebilmek için sanatı yaratmıştır. Sanat, insanın hayat kavgasında kendi gücünü ve karşısındaki güçleri tanımasına yardımcı olmuştur. Sanat, insanın gelişimi boyunca öğrenmeye, düzeltmeye, geliştirmeye ve

değiştirmeye katkıda bulunmuş, bunu yaparken kendine özgü güzelliğini ortaya koymuştur. İlk insanın sanatının, hayatın kendisinin estetik biçimler ile birlikte yeniden sunulduğu bir süs, bir aksesuar olmadığı, tam tersine hayatın kendisi olduğu bilinmektedir. Hayata ışık tutar, yol gösterir ve onu güçlendirir. Sanat, toplumu düzenleyen kuralları değerlendirmeye alarak bu kuralları belirten değer yargılarını eleştirir, düzeltir, yeniler (Akdede, 2011; Göldere, 2002).

İlk ortaya çıktığı günden bugüne büyük değişimler gösteren tiyatro ilk olarak insanların ayin olarak yaptığı danslar ve av törenlerinde sergilenen gösteriler şeklinde ortaya çıkmıştır. İlk olarak ateş etrafında başlayan bu törenler avlanan hayvanların taklitleri ve av sürecini anlatan oyuncuların yaptığı gösterilerden oluşuyor idi. Çevresine toplanan kalabalığın da zaman zaman oyuna dâhil olduğu ya da alkış tuttuğu bu gösteri ilkel tiyatronun ilk örnekleri olarak görülmektedir. Ancak disiplin açısından bakıldığında bunu tiyatro olarak nitelemek zorlayıcı bir yaklaşımdır.

Tiyatro zamanla edebiyatın bir dalı olarak kurumsallaşmıştır. Edebiyat ve diğer sanat eserleri gibi tiyatrodaki sergilenen oyunlarda yaşamdan izler bulmak mümkündür. Her ne kadar hayal ürünü de olabileceği gibi yaşamdan izlerinde tiyatrodaki var olması seyirci-tiyatro ilişkisinin de kurulmasını sağlamıştır.

Tiyatroda çoğu zaman günlük yaşamdan insan manzaraları, insanın toplumsal bir varlık olarak toplumun diğer öğeleriyle yaşadığı çatışmalar ve kendisi ile çelişik halleri gözler önüne serilmektedir. Seyirci ortaya konan gösteride kendi hayatından parçalar bulmakta ya da sergilenen oyundan ders çıkarmaktadır.

Yunanca "Theatron" kelimesinden türeyen tiyatro seyirlik anlamında kullanılmıştır. Sahne olarak ayrılmış olan bir mekânda oyuncu ile yaşam öykülerinin söz ve hareket ile canlandırılmasıdır. İlk tiyatro mekânının inşa edilmesinden bugüne yapısal birçok değişikliğe uğrasa da günümüzde hala seyir yerleri olarak tasarlanmaktadır (Konur, 2001).

Tiyatro toplumsal yapı içerisinde zamanla yer edinmiştir. Şener'e göre "Tiyatro her zaman toplumsal ilişkilerin içinde yer almaktadır." (Şener, 2008)

Tiyatroda klasik dönem olarak bilinen Yunan tiyatrosu ve Roma tiyatrosunda oyuncu ile seyirci bir arada bulunmakta idi. Orta çağda ise tiyatro dönemin sosyolojisine uygun olarak dinsel motifler içermekte idi. Bu dönemde tiyatro için geliştirilen bir mekân bulunmuyordu. Tiyatro ya sahnesiz bir ortamda ya da mobil olarak tasarlanan bir sahnede düzenleniyordu. Günümüze geldiğimizde de tiyatro mekânlarının klasik dönemin aksine kapalı mekânlarda olması ya da çadır tiyatroları gibi açık alanda mobil bir tasarımla sürdürülmesi hem dönemin özelliklerini

yansıtmakta hem de tiyatroya verilen değeri gözler önüne sermektedir. Kapalı mekânlarda yapılan tiyatrodaki seyirci ve sahne tamamen birbirinden ayrılmaktadır.

Günümüzde tiyatro ve seyirci ilişkisini yeniden kurmaya yönelik arayışlar bulunsada bu yeterli değildir. İzleyiciyi oyunun içine alma ve onu etkin hale getirme tiyatrodaki önemlidir. Bu da oyuncuyla seyircinin kesin çizgilerle ayrılmadığı, yönetmenin yaratma yeteneğini destekleyen bir tiyatro mekânı tasarımıyla mümkün olacaktır.

Modern dünyada tiyatro insanların kişisel gelişimlerinde de önemli bir unsur haline gelmiştir. Entelektüel birikime sahip toplumların tiyatro ile ilişkileri geri kalmış toplumlara göre farklılık göstermektedir. Devlet tiyatro sanatını desteklemekte ve hatta tiyatro eseri üretme ve sergileyenlere devlet sanatçısı unvanı vermektedir.

Kentsel yaşam içerisinde önemli bir yeri bulunan tiyatronun toplum tarafından talep edilmesi için çeşitli teşvikler sağlanmaktadır. Sosyal yaşamın bir unsuru olarak tiyatrolar hem özel hem de kamu tarafından desteklenmekte ve yerel yönetimlerde bu desteklemenin içinde yer almaktadır. Devlet Tiyatrolarının yanı sıra Şehir Tiyatroları olarak örgütlenmesi bulunan tiyatro sanatı kültürel ekonomi içerisinde yer almaktadır.

Tiyatro sanatı izleyici üzerinde derin anlamlar oluşturmakta kişisel gelişimine katkı sağladığı gibi sergilenen oyundaki karakterlerin yaşamı empati/duygudaşlık duygusunu geliştirmektedir. Böylece toplumsallaşmaya katkı sunmaktadır. Yine icra edilen bu sanat toplumu şekillendirdiği gibi toplumda ekonomik bir güç oluşumuna da katkı sağlamaktadır. Kültürel ekonomi alanı içerisinde değerlendirilen tiyatro çalışmalarını sunulan eser, oyuncu sayısı ve seyirci sayısı gibi göstergelerle takip edilmektedir. Bu çalışmada tiyatro sanatına toplumun ne düzeyde katılım sağladığı ve seyirci beklentileri ve taleplerinin ne yönde olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Yine çalışmanın amacı buradan çıkacak sonuçlarla tiyatroya katılım profilini tamamen olmasada İzmit Belediyesi çalışanlarının tiyatrodaki talep ve isteklerini demografik unsurlar üzerinden belirlemesidir.

Kültür ekonomisi çalışmaları hem ülkemizde hem de ülke dışında önemli araştırma konularından birisidir. Kültürel ve sanatsal faaliyetlerin düzenlenmesi ve hizmet kategorisinde değerlendirilen tiyatronun toplumsal yaşamdaki yeri, ülke ekonomisine katkısı kültür ekonomisi içerisinde değerlendirilmektedir. Yapılan çalışmalar seyirci ve tiyatro ilişkisinin ortaya konularak tiyatro arz ve talebinin incelenmesi şeklinde olmaktadır.

Son yıllarda sahne sanatlarının finansman sorunları ile ilgili pek çok araştırma bulunmaktadır. Baumol

ve Bowen, sanat etkinliklere katılım üzerine istatistiksel çalışmaları olduğu gibi bilet fiyatları ve sanatsal etkinlik maliyetlerini incelemiş ve sanat politikalarını oluşturan üst kuruluşlara önerilerde bulunmuştur (Baumal, ve Bowen, 1966).

Kültürel ekonomi çalışmalarına önemli katkılardan dolayı Baumol ve Bowen bu alanın duayenleri olarak görülmektedir. Baumol ve Bowen tarafından yapılan çalışmaların ardından yarım asır geçmiştir ve günümüzdeki sosyolojik ve ekonomik yapı değişmiştir. Çalışmaların yalnızca seyirci sayısı ve tiyatro etkinlik sayısının ötesinde salon yetersizliği, ulaşım sorunları, gibi faktörlerinde incelenmesini zorunlu kılmaktadır (Baumal, ve Bowen, 1966).

Bu çalışmada belirlenmek istenen birçok sanatsal faaliyetin içinde bulunduğu etkinliklerden, kişilerin talepleri araştırılarak katılım sıklığının ne derece ve hangi sanatsal faaliyete olduğu belirlenmek istenmiştir. Bu sanatsal faaliyetlerdeki katılım düzeyinin fiyat, sosyal ve ekonomik anlamda ne derece etkili olduğu saptanmıştır.

YÖNTEM

Bu bölümde İzmit Belediyesi personelinin tiyatro izleme talebine etki eden demografik faktörlerin belirlenmesi için yapılan anketten elde edilen veriler analiz edilecektir.

Bu çalışmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nicel araştırma, olay ve olguları sayısal olarak ifade edilebilir, gözlenebilir ve ölçülebilir kılan bir bilimsel araştırma yöntemidir. Bireylerin toplumsal edimlerini test, deney ve gözlem yoluyla objektif olarak ölçmek, sayısal veriler ile açıklamak ve bunları evrensel yasalara genellemektir. Araştırmada evren hakkında geniş bir bilgiye sahip olmak amacıyla betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Betimsel tarama modeli bireylerin, grupların ya da fiziksel ortamların durumlarını, özelliklerini özetler. Niçin sorusuna cevap aramaktan çok herhangi bir ilişkinin varlığı veya yokluğu araştırılır (Büyüköztürk vd, 2015; Creswell, 2016)

Evren ve Örneklem

Bilimsel araştırmalarda doğru bilgi sahibi olmak ve doğru karar vermek esastır. Bu yüzden doğru bilgilere ulaşmak ve elde edilecek bilgileri genellemek ihtiyacı vardır. (Arıkan, 2004, s.129). Araştırmada örneklem alınmamıştır. İzmit Belediyesinde çalışan tüm çalışanlara (257 kişi) uygulanmıştır.

Veri Toplama Aracı ve Veri Analizi

Araştırma ile ilgili yerli ve yabancı kaynak taraması yapılarak konu ile ilgili ulaşılabilen kaynaklar çalışmada kullanılmıştır. "İzmit Belediyesi Personelinin Tiyatro İzleme Talebine Etki Eden Demografik Faktörlerin Be-

lirlenmesi" amacıyla Akdede (2007) başta olmak üzere alanda yapılan çalışmalarda uygulanan anketlerden yararlanılarak geliştirilen tiyatro izleme talebine etki eden demografik faktörlerin belirlenmesi amacıyla İzmit Belediyesi çalışanlarına anket uygulanmıştır. Çalışanlara hiçbir şekilde müdahale edilmemiş olmakla birlikte çalışanların tüm anket sorularını dikkatle okumaları ve sorulara içtenlikle cevap vermeleri istenmiştir.

Verilerin analizinde IBM SPSS 25.0 paket programı ve Microsoft Excell 2016 programından yararlanılmıştır. Bu bağlamda İzmit Belediyesi çalışanlarının cinsiyete, yaş, eğitim durumu, aylık gelir, kira gideri, tiyatroya ulaşım mesafesi ve süresi gibi değişkenlerin yanı sıra tiyatro izleme alışkanlıklarına ilişkin sorulara verilen yanıtlarla betimsel bulgular ortaya konulmuştur. Uygulanan anket 22 sorudan oluşmaktadır.

Bulgular ve Yorumlar

Demografik Değişkenlere İlişkin

Bulgular ve Yorumlar

Demografik özellikler cinsiyet, yaş, eğitim durumu, meslek, değişkeninden oluşmaktadır.

Tablo 1 .Katılımcıların Demografik Bilgilerine İlişkin Dağılım

Cinsiyetiniz	n	%
Erkek	133	51,8
Kadın	124	48,2
Toplam	257	100,0
Yaş	n	%
23-28 yaş	29	11,3
29-34 yaş	43	16,7
35-40 yaş	61	23,7
41-46 yaş	59	23,0
47-52 yaş	53	20,6
53-58 yaş	11	4,3
59-64 yaş	1	,4
Toplam	257	100,0
Eğitim Durumu	n	%
İlköğretim	11	4,3
Lise	61	23,7
Üniversite	166	64,6
Lisansüstü	19	7,4
Toplam	257	100,0
Meslek	n	%
Memur	134	52,1
İşçi	105	40,9
Öğrenci	3	1,2
Diğer	15	5,8
Toplam	257	100,0
Ortalama Aylık Gelir	n	%
0-500 TL	3	1,2
501-1000 TL	3	1,2
1501-2500 TL	11	4,3
2501-4000 TL	95	37,0
4001-6000 TL	121	47,1
6001-7500 TL	10	3,9
7501-9000 TL	3	1,2
9001 ve üzeri TL	11	4,3
Toplam	257	100,0

Araştırmaya katılan İzmit Belediyesi çalışanlarının cinsiyete göre dağılımı Tablo 7'de yer almaktadır. 133 Erkek, 124 kadın olmak üzere 257 katılımcı bulunmaktadır.

Katılımcıların yaş değişkenine ilişkin dağılımın bulunduğu Tablo 8 incelendiğinde en fazla katılımcının 61 kişi ile 35-40 yaş aralığında olduğu görülmektedir. 59 yaşından büyük katılımcıların sayısı ise yalnızca 1 kişidir. 23-34 yaş aralığında genç katılımcıların oranı %28 düzeyindedir. 35-46 yaş aralığını orta yaş kabul edersek bunların oranı da %46,7'dir.

Katılımcıların eğitim durumu değişkenine ilişkin dağılımın bulunduğu Tablo 9 incelendiğinde katılımcıların genelinin "166 kişi" (%64,6) üniversite mezunu olduğu görülmektedir. 61 kişi lise mezunu, 11 kişi ilköğretim mezunu ve 19 kişi lisansüstü eğitim mezunudur.

Katılımcıların meslek değişkenine ilişkin dağılımın bulunduğu Tablo 10 incelendiğinde katılımcıların genelinin memur olduğu "134 kişi (%52,10)", "105 kişi (%40,9)"nin işçi olduğu az sayıda "3 kişi" öğrenci olduğu ve kalan 15 kişinin diğer mesleklere sahip olduğu anlaşılmaktadır. Belediye personeli üzerinde araştırma yapıldığından çıkan sonuç bulunduğu olağandır.

Katılımcıların ortalama aylık gelirlerine ilişkin dağılımın bulunduğu Tablo 11 incelendiğinde katılımcıların büyük çoğunluğunun "121 kişi (%47,10)" 4001-6000 TL aralığında geliri olduğu, ardından en fazla çoğunluğun "95 kişi (%37,0)" 2501-4000 TL aralığında gelire sahip olduğu anlaşılmaktadır. 0-500 TL aralığında geliri olan grubun muhtemelen öğrenci katılımcılardan oluştuğu 6001 TL ve üzeri 24 kişinin bulunduğu anlaşılmaktadır.

Tiyatro ve Diğer Sanatsal Faaliyetlere Katılım

Çalışmaya katılan 257 katılımcıdan hiç tiyatroya gitmeyen 29 kişi (%11,28) bulunurken, geri kalan

Tablo 2. Tiyatroya Gitme Sıklığına İlişkin Bulgular

Tiyatroya Gitme Sıklığı	n	%
Hiç Gitmeyen	29	11,28
Haftada bir	7	2,72
Ayda bir	29	11,28
Üç ayda bir	37	14,40
Altı ayda bir	37	14,40
Sezonda bir	118	45,91
Geçen sezon yaklaşık kaç oyun izlediniz	n	%
Hiç	112	43,58
1-2 Oyun	80	31,13
3-6 Oyun	50	19,46
7-10 Oyun	10	3,89
10'dan fazla Oyun	5	1,95
Tiyatro oyununa gitmeniz en önemli sebebi aşağıdakilerden hangisidir? Sorusuna verilen yanıtlar	n	%
Yazarının tanınması	42	16,3
Yönetmenin tanınması	14	5,4
Oyuncuların tanınması	58	22,6
Oyunun bilinen bir oyun olması	48	18,7
Hiçbiri	95	37,0

katılımcılar en az bir defa tiyatroya gitmiştir. Sezonda bir tiyatroya giden katılımcı sayısı 118 kişi (%45,91) diğer katılımcılara göre daha fazladır. Haftada bir tiyatroya giden ise 7 katılımcı bulunmaktadır.

Çalışmaya katılan 257 katılımcıdan hiç oyun izlemeyen 112 kişi (%43,58) bulunurken, geri kalan katılımcılar en az bir defa oyun izlemiştir. Başka bir deyişle büyük bir çoğunluk tiyatro vb. oyun izlememiştir. En az bir oyun izleyen katılımcı sayısı 80 kişidir (%31,13) 10 oyun ve daha fazla oyun izleyen katılımcı sayısı ise 5 (%1,95)'tir.

Çalışmaya katılan 257 katılımcıdan 58'i (%22,6) oyuncuları tanıdığı için tiyatroya gitmektedir. 48'i (%18,7) bilinen bir oyun olduğundan tiyatroya gitmektedir. 42 kişi (%16,3) tiyatro yazarını tanıdığı için tiyatroya gitmektedir. Kalan 95 kişi (%37) ise tüm bu sebeplerin dışında başka sebeplerden dolayı tiyatroya gitmektedir. Tablo 6'da birden fazla seçenek işaretlendiğinde elde edilen sonuçlar bulunmaktadır.

Tiyatro İzlemeye Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Anket sonucunda elde edilen verilerden "Tiyatroya daha sık gelememenizdeki en önemli neden aşağıdakilerden hangisidir?" sorusuna verilen yanıtlara ilişkin dağılım Tablo 16'da verilmiştir.

Tablo 3. Tiyatroya Gitmeme Nedenlerine İlişkin Dağılım

Tiyatroya Gitmeme Nedeni	n	%
Bilet fiyatları	46	17,9
Zaman yetersizliği	131	51,0
Eve uzaklık	13	5,1
Oyunların yetersiz oluşu	13	5,1
Yetersiz bilgilendirme	54	21,0
Toplam	257	100,0
Tiyatro Hakkında Bilgi Kaynağı	n	%
Arkadaş ve aile	100	38,9
Gazete, dergi vb.	33	12,8
Görsel basın (TV)	35	13,6
Afiş	31	12,1
İnternet	58	22,6
Toplam	257	100,0
Beğenilen Tiyatro Türü	n	%
Komedi	196	76,3
Trajedi	21	8,2
Müzikal	10	3,9
Melodram	10	3,9
Müzikli Danslı Oyun	20	7,8
Toplam	257	100,0
Katılmak İstenilen Kültürel Faaliyet	n	%
Tiyatro	146	56,8
Opera	7	2,7
Bale	9	3,5
Klasik Müzik	44	17,1
Diğer	51	19,8
Toplam	257	100,0

Katılımcıların tiyatroya gitmeme nedenlerine ilişkin dağılımın bulunduğu Tablo 3 incelendiğinde büyük çoğunluğun 131 kişi (%51) zaman yetersizliğinden tiyatroya zaman ayırmadığını belirtirken, 54 kişi (%21) tiyatro etkinliklerine ilişkin yeterli bilgilendirmenin olmayışını tiyatroya gitmeme nedeni ile ilişkilendirmiştir. 46 kişi (%17,9) bilet fiyatlarının yüksek olmasını tiyatroya gitmeme nedeni ile ilişkilendirirken eve uzaklık

ve oyunların sanatsal açıdan yetersiz olduğunu 13 kişi tiyatroya gitmeme nedeni ile ilişkilendirmiştir.

Katılımcıların tiyatro hakkında bilgi kaynaklarına ilişkin dağılımın bulunduğu Tablo 3 incelendiğinde büyük çoğunluğun 100 kişinin (%38,9) arkadaş ve aile ortamında gerçekleştirilen sohbetlerle tiyatro etkinliğinden haberdar olduğu, 58 kişinin (%22,6) internet reklamlarından tiyatro etkinliği hakkında bilgi sahibi olduğu, geri kalan kişilerin ise birbirlerine yakın oranda üç seçenekte dağıldığı görülmektedir.

Katılımcıların Beğenilen Tiyatro Türüne ilişkin verdiği yanıtların dağılımının bulunduğu Tablo 22 incelendiğinde Tiyatroda genellikle komedi/güldürü türünde eserlerin beğenildiği 196 kişi (%76,3), Müzikal ve melodramların diğer türlere göre daha az beğenildiği anlaşılmaktadır. Tablo 23'te aynı soruya çoklu seçenek işaretleyenlerin dağılımı bulunmaktadır.

Katılımcıların katılmak istedikleri kültürel faaliyet türüne ilişkin yanıtlarının yer aldığı Tablo 3 27 incelendiğinde katılımcıların büyük çoğunluğunun tiyatro faaliyetlerine katılmak istediği "146 kişi (%56,8)" 51 kişinin (%19,8) yukarıda seçenekler dışında kalan faaliyetlere katılmak istedikleri ve 44 kişinin (%17,1) Klasik müzik konserine katılmak isterken az bir kısmı 7 kişi Opera ve 9 kişi Bale faaliyetlerine katılmak istediği görülmektedir.

SONUÇ

Bu çalışma seyircilere uygulanan anket baz alınarak İzmit Belediyesi çalışanlarının tiyatro izleme talebine etki eden demografik faktörlerin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Toplam 257 katılımcının bulunduğu çalışma sonucunda aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir. Araştırmaya katılan katılımcıların demografik yapısına ilişkin sonuçlar ise şu şekildedir; cinsiyet dağılımına bakıldığında 133 Erkek, 124 kadın katılımcı bulunmaktadır. Katılımcılar 35-40 yaş arasında yoğunlaşmıştır. Yine katılımcıların büyük çoğunluğu üniversite mezunudur. Çalışma Belediyede gerçekleştirildiğinden katılımcıların geneli memur ya da kadrolu işçilerden oluşmaktadır. Katılımcıların çoğunluğu 2500-4000 aralığında bir gelire sahip iken az sayıda 6000TL üzerinde gelir elde eden ve 500TL altında gelir elde eden katılımcılar (öğrenci, stajyer) bulunmaktadır. Katılımcıların kira gideri elde ettikleri gelire oranlandığında yaklaşık %30 düzeyinde olduğu görülmektedir. Çalışmaya katılan katılımcıların büyük çoğunluğu tiyatroya en az bir defa gitmiştir. Ancak haftada bir tiyatroya giden katılımcı sayısı %5'in altındadır. Hiç oyun izlemeyen kişiler bulunurken en az bir oyun izleyenlerin sayısı da katılımcıların yarısından fazladır. Ancak 10 oyundan fazla oyun izleyen katılımcı sayısı oldukça düşüktür.

Katılımcıların büyük çoğunluğu geçen sezonda en az

bir film izlemiştir. Ancak bu durum tiyatro izlemeye olumlu veya olumsuz bir etki etmemiştir. Sanılanın aksine sinema izleyenler tiyatroya da gitmektedir. Tiyatro ve sinema bu çalışmanın da sonucu olarak birbirlerine rakip etkinlikler değildir.

Tiyatro oyunu sergileyen oyuncuların tanınmasının tiyatroya gitme nedeni olduğu bu çalışmada ortaya konulmuştur.

Katılımcıların tiyatroya gitmeme nedenlerinin cinsiyet, gelir, meslek veya tiyatroya ulaşım sorunlarından kaynaklanmadığı büyük çoğunluğun zaman yetersizliği ve bilgi eksikliğinden kaynaklandığı çalışmada elde edilen sonuçlardan birisidir. Bu nedenle tiyatro etkinliklerine ilişkin halka ilişkiler faaliyetleri arttırılmalıdır. Çalışanlar göz önüne alınarak tiyatro sergilenme zamanları planlanmalıdır.

Yine tiyatro hakkında nasıl bilgi sahibi olduğuna ilişkin elde edilen verilerden kişilerin tiyatro hakkında bilgi edinmenin tesadüfen olduğu aile ve arkadaş ortamında paylaşılan bilgilerden haberdar olduğu görülmektedir. Bu da yukarıdaki bulguyu destekler niteliktedir.

Tiyatro etkinliğine giden katılımcıların toplu olarak hareket etmedikleri çalışma sonuçlarından birisidir. Katılımcılar büyük çoğunlukla tiyatroya güldürü ve komedi unsurları olduğunda katılmaktadır. Müzikal ve Melodramları tercih etmemektedir.

Tiyatroya katılımın az olmasına karşın tiyatro etkinliklerinin yetersiz olduğu katılımcılar tarafından dile getirilmiştir.

Katılımcıların büyük çoğunluğu sanatsal bir eğitim faaliyetine katılmamıştır.

Yine yapılan anket çalışmasında katılımcıların katılmak istedikleri sanatsal ve kültürel faaliyetlere ilişkin bulgular incelendiğinde büyük çoğunluğun tiyatroya katılmak istediği klasik müzik ve konsere katılmak isteyen katılımcılarında çoğunlukta olduğu ancak opera ve bale etkinliklerinin çok tercih edilmediği görülmektedir.

Yapılan bu çalışma tiyatro izleme alışkanlıklarını ve demografik değişkenlerin tespit edilmesine yönelik bir çalışmadır. Araştırmacılar tiyatro izleme alışkanlıklarına yönelik olarak derinlemesine araştırmalar yapmalı ve tiyatro izleme alışkanlıklarını olumlu yönde etkileyecek parametreler belirlenmelidir. Bu amaçla ilişki ve değişkenlerin etki düzeylerini araştırarak araştırmalar tasarlanmalıdır.

Çalışma sonuçlarından hareketle tiyatro sanatını icra eden kurumların etkinliklere ilişkin bilgilendirmelerini daha etkin kılacak araçlar kullanmaları önerilebilir.

KAYNAKÇA

Akdede, S. H., & Evliĝmoĝlu, U. "İzmir'de tiyatroya katılım üzerine ekonometrik bir analiz". İktisat İletme ve Finans, 22(252), 2007, 90-98.

Akdede, Sacit Hadi, Kùltür ve Sanatın Politik Ekono-
misi. Eflatun Basım Daĝıtım Yayıncılık, 2011

Baumol, William Jack, and Bowen, William Gordon,
Performing Arts: The Economic Dilemma, New York:
Twentieth Century Fund.1966

Büyüköztürk Şener, Akgün Özcan Erkan, Demirel
Fusun, Karadeniz Şirin, & Çakmak, Ebru. Kılıç, Bilimsel
Araştırma Yöntemleri, 2015

Creswell, John. W. (2016). Nitel araştırma yöntemleri:
Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni.
Siyasal Kitabevi.2016

Göldere Selçuk, Martha Graham ve Modern Dansta
Alan, Zaman, Yapı, Form İlişkisi, Dans, Daima, Editör:
Muzaffer Evcı, Ankara: Favori Yayınları, 2002

Konur Tahsin, Devlet-tiyatro ilişkisi: geçmişten
günümüze örneklerle devlet-tiyatro ilişkisinde belli başlı
sistemler. Dost Kitabevi.2001

Şener Seveda, Dünden Bugüne Tiyatro Düşüncesi. (5.
Baskı). Ankara: Dost Kitabevi.2008